

Dobrá prax aktivačnej práce

ÚRAD
SPLNOMOCNENCA VLÁDY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PRE RÓMSKE KOMUNITY

Dobrá prax aktivačnej práce

Marec 2019

ÚRAD
SPLNOMOCNENCA VLÁDY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PRE RÓMSKE KOMUNITY

Obsah

Úvodné slovo 7

O aktivačnej činnosti 9

O zborníku 10

Zvyšovanie zamestnatelnosti 11

Dobšiná: Medzitrh práce 12

Raslavice: Príprava pre obecný podnik 13

Rakytník: Rozvoj zručností 14

Vítkovce: Poľnohospodárska výroba 15

Kráľ: Cesta k trvalému zamestnaniu 16

Práca v prospech miestnej komunity 17

Kameňany: Občianske hliadky 18

Čičava: Pomocné profesie 19

Poltár: Výpomoc v komunitnom centre 20

Muránska Dlhá Lúka: Výpomoc v škole 21

Abovce: Asistencia v škole 22

Vytváranie hodnoty 23

Bôrka: Rekonštrukcia obce 24

Pašková: „Starajú sa o všetko“ 25

Markušovce: Práca pod hradom 26

Jelšava: Záchrana kultúrneho dedičstva 27

Drnava: Štôľňa Dionýz 28

Spišská Nová Ves: Likvidácia skládky odpadu 29

Úvodné slovo

Jednou z najdôležitejších súčasných výziev našej krajiny je adaptácia k moderným potrebám trhu práce. Zatiaľ čo v posledných desaťročiach sme boli zvyknutí na trend, že veľkú mieru nezamestnanosti spôsobovali chýbajúce pracovné miesta, v súčasnosti sa tento trend pomaly, ale iste otáča. Veľkí zamestnávatelia hlásia nový problém: chýbajúcu pracovnú silu. A nejde len o vysoko kvalifikované pozície: v niektorých okresoch či odboroch chýbajú aj manuálni pracovníci či pomocní pracovníci.

Kým potreba dovážania pracovnej sily je čoraz istejšou realitou Slovenska 21. storočia, stále nám ostáva nie úplne využitý potenciál vo forme ľudí z marginalizovaných rómskych komunít (MRK). Platí, že v roku 2018 sme zaznamenali najnižšiu mieru nezamestnanosti a najvyššiu mieru zamestnanosti aj v rámci tejto skupiny, no musíme konštatovať, že v tejto oblasti integračných politík stále existuje veľká rezerva.

V posledných rokoch sa vytvorilo niekoľko nástrojov k zvyšovaniu zamestnanosti tejto skupiny. Najnovšie sa touto témou zaoberala aj Vláda SR, ktorá venovala otázke svoje uznesenie č. 525/2018. Od roku 2018 je v platnosti nový zákon o sociálnej ekonomike a sociálnom podnikaní. Schéma najmenej rozvinutých okresov prináša nové pracovné miesta do regiónov, kde je potreba najvyššia. V tzv. pomocných profesiách – ako terénna sociálna práca – sa tiež zamestnali tisícky ľudí, vrátane ľudí priamo z marginalizovaných komunít. Zapájajú sa aj firmy, ktoré spúšťajú už aj špecifické programy pre oslovenie a zamestnanie MRK.

Do tohto úsilia sa svojim vkladom zapájajú aj obce a mestá. Využívajú k tomu okrem iných aj možnosti dané zo zákona o službách zamestnanosti¹, v rámci tzv. aktívnych opatrení na trhu práce. Ide najmä o aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb² a formou dobrovoľníckej služby³, prostredníctvom ktorých vedú dočasne aktivovať miestnych nezamestnaných, vrátane ľudí z marginalizovaných komunít.

Tieto činnosti, ktoré často nazývame aktivačná činnosť alebo aktivačná práca, treba zanalyzovať z rôznych pohľadov. Na jednej strane, zákon o pomoci v hmotnej núdzi⁴ určuje povinnosť zúčastniť sa aktivačnej činnosti pre poberateľov dávky v hmotnej núdzi. Ide o opatrenie, ktoré by malo prispievať k aktivácii, podpore udržiavania pracovných návykov poberateľov dávky v hmotnej núdzi. Má však aj represívne črty, nakoľko razantným spôsobom zasiahne do života poberateľov dávky. Na druhej strane, obce sú často obvinené z toho, že sa aktivačná činnosť vykoná len pro forma, teda že aktivační pracovníci buď vôbec nepracujú (a existujú len na papieri), alebo ak áno, nevytvárajú hodnotu, nevykonajú užitočnú prácu. Takto „vykonaná“ aktivačná práca mieri svoj účel.

1 Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

2 Aktivačná činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj v zmysle §52 zákona o službách zamestnanosti.

3 Aktivačná činnosť formou dobrovoľníckej služby v zmysle § 52a zákona o službách zamestnanosti.

4 Zákon č. 417/2013 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Tieto kritiky sú dôležité, a treba im čeliť. Treba na ne zareagovať pri budúcich novelizáciách dotyčných zákonov. Treba však povedať aj to, že aktivačná činnosť sa ukázala ako flexibilný nástroj, ktorý vie v správnych rukách vytvoriť hodnotu, a vie výrazným spôsobom vylepšiť zamestnateľnosť ľudí z marginalizovaných skupín. Veľa ľudí pozná príbeh Spišského Hrhova, modelovej obce s vysokou mierou zamestnanosti miestnych Rómov. Takýchto obcí je však oveľa viac, a zaslúžia si našu pozornosť.

Táto publikácia sa snaží poukázať na úspešné príklady využívania aktivačnej činnosti v prospech miestneho spoločenstva. Snažili sme si vybrať príklady, ktoré sú svojim spôsobom výnimočné, inovatívne, alebo jednoducho: inšpirujúce. Tieto prípadové štúdie prezentujeme ako ukážky toho, ako sa dá tento - často podcenený - nástroj naplno využiť.

Chceme tak docieľiť to, aby sa čím viac samospráv inšpirovalo dobrou praxou ostatných. Aby sme rozšírili objem takých lokalít, kde sa prostredníctvom pracovnej sily marginalizovaných skupín vytvára hodnota, kde obec funguje ako medzitrh práce. Naša ambícia je poukázať na silný potenciál tohto nástroja, ak sa ocitne v správnych rukách.

Aktivačná práca je len jeden z nástrojov v oblasti zamestnanosti. Môže však svojim spôsobom fungovať ako odrazový mostík, ako prvý kontakt s prácou pre dlhodobo nezamestnaných. Pozitívne príklady z regiónov ukazujú, že naozaj platí: tam kde je vôľa, nájde sa aj cesta. Ideálne na trh práce.

Ábel Ravasz

splnomocnenec vlády pre rómske komunity

O aktivačnej činnosti:

Aktivačná činnosť je definovaná v zmysle zákona o službách zamestnanosti a zákona o pomoci v hmotnej núdzi. Povinnosť zúčastniť sa na nej má každý dlhodobo nezamestnaný plnoletý občan poberajúci dávku pomoc v hmotnej núdzi a príspevky k dávke v hmotnej núdzi. V prípade nevykonania aktivačnej činnosti spravidla hrozí sankcia zníženia sumy dávky v hmotnej núdzi o sumu výšky dávky (v súčasnosti 61,6 eur) za každého člena domácnosti, ktorý má túto povinnosť, ale sa na nej nezúčastní.⁵

Na druhej strane, ten, kto je aktívny, a je zároveň evidovaným uchádzačom o zamestnanie, ktorý zároveň poberá aj dávku v hmotnej núdzi, môže za splnenia určitých podmienok získať ešte k dávke v hmotnej núdzi aj tzv. aktivačný príspevok. Jeho cieľom je podpora získania, udržania, prehĺbenia alebo zvýšenia vedomostí, odborných zručností, praktických zručností a skúseností, pracovných návykov na účely zvýšenia pracovného uplatnenia na trhu práce. V roku 2018 má aktivačný príspevok výšku 63,07€ mesačne, a získa ho aj človek, ktorý vykonáva aktivačnú činnosť.⁶

Obce môžu získať finančnú podporu na výkon aktivačnej činnosti od úradov práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „úrad práce“). Menšie obecné služby pre obec sa podporujú osobitným príspevkom. Vykonáva ich dlhodobo nezamestnaný občan, ktorý je poberateľom dávky v hmotnej núdzi, a to nepretržite najviac počas 6 kalendárnych mesiacov v rozsahu najviac 20 hodín týždenne okrem týždňa, v ktorom sa aktivačná činnosť začala, s možnosťou jej opakovaného vykonávania najviac počas ďalších 12 kalendárnych mesiacov.⁷

Ďalšou možnosťou je dobrovoľnícka služba v prospech obce. Tú vykonáva uchádzač o zamestnanie v rozsahu 20 hodín týždenne nepretržite najviac počas 6 kalendárnych mesiacov u právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ktorá svoju činnosť nevykonáva za účelom dosiahnutia zisku. Môže ísť napríklad o starostlivosť o iné osoby, verejnoprospešné služby, či prácu pri prírodných katastrofách.⁸

Okrem týchto foriem aktivačnej činnosti sa obce či uchádzači o zamestnanie môžu zapojiť aj do národných projektov, ktoré majú podobný cieľ ako samostatná aktivačná činnosť alebo dobrovoľnícka služba. V súčasnosti ide najmä o sériu národných projektov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „ústredie práce“). Jedným z nich je nový národný projekt „Cesta na trh práce 2“, ktorý je zameraný na najmenej rozvinuté okresy.

5 417/2013 Z. z. Zákon o pomoci v hmotnej núdzi, § 10 ods. 3.

6 417/2013 Z. z. Zákon o pomoci v hmotnej núdzi, § 12 ods. 3.

7 5/2004 Z. z. Zákon o službách zamestnanosti, § 52.

8 5/2004 Z. z. Zákon o službách zamestnanosti, § 52a.

O zborníku:

Úlohou tohto zborníka je prezentovať úspešné a inovatívne príklady aktivačnej činnosti na území Slovenskej republiky. Úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity spolu s ústredím práce zozbierali v roku 2018 niekoľko príkladov z miest a obcí s väčším zastúpením Rómov. Do zberu sme zapojili regionálne pracoviská týchto úradov. Obce sme oslovili priamo, a ich posolstvá sme spracovali do krátkych popisov.

Pri výbere lokalít sme sa sústredili na tri hlavné črty, ktoré sa počas zberu vynorili ako kľúčové. Zvyšovanie zamestnateľnosti je asi najdôležitejším poslaním aktivačnej činnosti. Práca v prospech miestnej komunity sa ukázala byť ďalšou spoločnou črtou úspešných lokalít. Naše prípadové štúdie jasne poukázali aj na to, že vytváranie hodnoty je tiež dosiahnuteľný cieľ pre aktivačnú činnosť. Hľadali sme teda riešenia, ktoré zvyšujú zamestnateľnosť účastníkov, a popritom vytvárajú hodnotu, sú verejnoprospešné, pomáhajú pri budovaní a chodu obce, mesta, alebo miestnej komunity.

Prípadové štúdie sme zoskupili podľa týchto troch tém. Dúfame, že zborník môže slúžiť aj ako inšpirácia pre miestne samosprávy pri nastavovaní systémov aktivačnej práce vo svojej obci.

Zvyšovanie zamestnateľnosti:

Aktivačná činnosť a dobrovoľnícka služba majú podľa svojho formálneho rámca prispievať k získaniu praktických skúsenosti pre potreby trhu práce, alebo aj na udržiavanie pracovných návykov u dlhodobo nezamestnaných. Takýto účel sa dá dosiahnuť najlepšie, ak sa aktivačná práca nedeje vo vákuu, ale sa napája na ostatné nástroje zamestnanosti. Aktivačná práca sa tak dá pochopiť aj ako medzitrh práce.

Medzitrh práce „predstavuje paralelný, oddelený trh práce a služieb, na ktorom sú umiestnení dlhodobo nezamestnaní poberatelia sociálnych dávok (cieľová skupina). Prostredníctvom podnikov medzitru práce budú osoby z cieľovej skupiny vykonávať služby, za čo dostanú aspoň minimálnu mzdu a iné výhody a povinnosti v zmysle zákonníka práce a iných predpisov. Medzitrh práce si môžeme predstaviť aj ako predstupeň regulárneho trhu práce. Jeho úlohou je pripraviť dlhodobo nezamestnaných poberateľov sociálnych dávok na riadne zamestnanie, a to tak, že im poskytne možnosť získať neexistujúce, resp. stratené pracovné skúsenosti a/alebo návyky.“⁹

Pracovníci, ktorí sa osvedčia v aktivačnej činnosti, môžu byť potom s vyššou spoľahlivosťou nasadení aj do náročnejších pracovných pozícií aj na obci. Jedna z ciest pre ďalší rozvoj pracovnej sily je vytvorenie sociálneho podniku, resp. obecného podniku.

Sociálny podnik sa vytvára s cieľom zamestnávať ľudí znevýhodnených na trhu práce. Ide o podnikateľský subjekt, ktorý využíva vlastnú, trhovo orientovanú výrobu tovarov a služieb na napĺňanie svojich sociálnych cieľov. Väčšina zamestnancov sú ľudia so znevýhodnením na trhu práce.¹⁰

Sociálne podnikanie na Slovensku rámčuje nový Zákon o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch (112/2018). Zákon sa sústreďuje najmä na registrované sociálne podniky, dovoľuje ale vznik iných podnikov s podobným zameraním, napríklad obecných podnikov. Také boli v minulých rokoch podporené aj zo schémy podpory najmenej rozvinutých okresov (NRO). Takýto podnik môže pracovať v rôznych oblastiach, vrátane stavebníctva, výroby produktov špecifických na miestne pomery, ale aj poľnohospodárstva.

⁹ Páleník, Michal (2013) „Medzitrh práce. Cesta od dávok k platenej práci“. Bratislava: Inštitút zamestnanosti. <https://www.iz.sk/download-files/sk/inkluzivny/mesto-bb-medzitrh.pdf>

¹⁰ <http://socialnepodnikanie.sk/co-je-to/>

Dobšiná: Medzitrh práce

Zdroj: archív mesto Dobšiná

Mesto Dobšiná sa nachádza v okrese Rožňava a má viac ako 5000 obyvateľov. Podiel rómskeho obyvateľstva v meste je takmer 37%. Ide o komunitu, ktorá bola najmä v minulosti charakterizovaná vysokou mierou segregácie a marginalizácie. V Dobšinej bolo k 1. augustu 2018 zamestnaných na aktivačné práce 128 obyvateľov. Aktivačná činnosť v Dobšinej má prevažne formu menších obecných služieb.

V Dobšinej sa aktivační pracovníci podieľajú na upratovaní a udržiavaní čistoty vo verejných priestranstvách. Okrem toho, že takáto činnosť skrášľuje obývané prostredie, mesto využíva túto možnosť aj ako nástroj na preverenie a posudzovanie budúcich uchádzačov o trvalé zamestnanie. Tým najlepším mesto Dobšiná ponúka trvalý pracovný pomer. „Úspešní“ aktivační pracovníci majú možnosť pracovať priamo pre mesto a vykonávajú už inovatívnejšie druhy prác, ako napríklad murárske práce či koordinátorov aktivačných pracovníkov. Niektorí sú zapojení do projektu „Miestne občianske poriadkové služby“ (MOPS).

Mesto tak cez aktivačnú činnosť najmä monitoruje a posudzuje uchádzačov o trvalé zamestnanie, ktorí si takto majú šancu získať trvalý pracovný pomer. Prostredníctvom aktivačnej činnosti si aktivační pracovníci zvykajú na pracovnú vyťaženosť a postupom času si viacerí hľadajú prácu aj mimo mesta. Dobšiná zároveň získava pracovníkov, ktorí sa starajú o poriadok a bezpečnosť v obci.

Raslavice: Príprava pre obecný podnik

Zdroj: archív obec Raslavice

Obec Raslavice sa nachádza v Bardejovskom okrese a podiel Rómov v obci je podľa Atlasu rómskych komunít takmer 15%. Na aktivačných prácach sa k 1. augustu 2018 zúčastňuje 14 občanov. Ide o číslo, ktoré v minulosti bolo oveľa väčšie. Ako jedným z výstupov úspešnej aktivačnej práce je totiž obecný podnik, ktorý obec založila v roku 2015.

Aktivační pracovníci sú v obci využívaní hlavne ako pomocná sila pri aktivitách spojených so zveľaďovaním obce. Takéto aktivity zahŕňajú napríklad úpravu verejných priestranstiev či pomoc pri rozoberaní a rekonštrukcii chodníkov. Uchádzači o zamestnanie tak isto pomáhajú pri rôznych výkopových a inštalačných prácach.

Aktivačné práce fungujú ako dobrá predpríprava dlhodobo nezamestnaných na vstup na otvorený trh práce. Aktivační pracovníci nadobúdajú pracovné návyky, ako napríklad zvykanie si na niekoľkohodinovú pracovnú dobu. Takýmto spôsobom obec zároveň testuje a vyberá pracovníkov, ktorým ponúkne zamestnanie v obecnom podniku. Aktivační pracovníci často supľujú práceneschopných zamestnancov obecného podniku.

Obecný podnik bol v Raslaviciach založený v roku 2015. Jeho hlavná pôsobnosť je v oblastiach poľnohospodárstva, stavebníctva a autobusovej dopravy. Obecné služby Raslavice, s.r.o., zamestnalo v roku 2018 30 ľudí, z toho aj veľa príslušníkov miestnej rómskej komunity. Obecný podnik pestuje zeleniny, medzi odberateľmi sú obecná vývarovňa, okolité reštaurácie, sociálne zariadenia. V obci funguje aj tržnica. Obecný podnik sa spolupodieľa aj na zveľadení obce a výstavby.¹¹

Pre uchádzačov o zamestnanie je aktivačná práca v Raslaviciach veľmi užitočná a motivujúca. Aktivační pracovníci sa snažia „ukázať“, aby dostali možnosť pokračovať vo svojej práci aj naďalej, ale už ako zamestnanci obecného podniku. Niekoľko bývalých aktivačných pracovníkov je v súčasnosti zamestnaných aj na pozícií skladníkov či stavbárov v okolitých firmách.

¹¹ Mušíňka, Alexander a Miroslav Pollák (2018) „Darí sa. Úspešné príklady obcí v spolunažívaní s Rómami.“ Levoča a Prešov: Občianske združenie Krásny Spiš, str. 67-69.

Rakytník: Rozvoj zručností

Zdroj: archív Gemerská mediálna spoločnosť

Malá obec Rakytník sa nachádza v okrese Rimavská Sobota a podľa Atlasu rómskych komunít, podiel obyvateľov z rómskych komunít je viac ako 53% z 310. K 1. augustu 2018 sa na aktivačných prácach v Rakytníku zúčastňuje 20 obyvateľov. Aktivačná činnosť sa vykonáva formou menších obecných prác.

Aktivačná činnosť v Rakytníku má rôznu podobu. Šikovnejší aktivační pracovníci sa podieľajú na výrobe a rekonštrukcii produktov z dreva. Jedná sa väčšinou o lavičky, autobusové zastávky, opravu chátrajúcich striech či dokonca výrobu tatranského profilu. Momentálne obec vytvára a opravuje produkty z dreva hlavne pre svoje účely, s plánom to rozšíriť aj smerom k občanom v obci.

Starosta kladie veľký dôraz na získanie manuálnych zručností. Plánuje postupne rozširovať aktivity k náročnejším formám. Chce vytvoriť sociálny podnik na prácu s drevom. Rozbieha projekt „Rakytník z Rakytníka“, na pestovanie rakytníku rešestliakového a následnú výrobu lekvárov, sirupov a liečivých produktov. Vytrénovanú manuálnu pracovnú silu chce využiť aj pri rozvojových projektoch obce.

Pracovníci sa starajú aj o poriadok v obci, čistotu a kosenie, ďalší sa podieľajú na oprave obecných budov. Opravujú strechy či vykonávajú murárske práce. Aktivační pracovníci si touto formou práce zdokonaľujú svoje manuálne zručnosti, ktoré vedia zužitkovať ako pri hľadaní stáleho zamestnania, tak pri zveľaďovaní svojho vlastného obydľia.

Vítkovce: Poľnohospodárska výroba

Zdroj: archív obec Vítkovce

Obec Vítkovce sa nachádza v okrese Spišská Nová Ves a viac než 56% obyvateľov je rómskeho pôvodu. Na aktivačnej činnosti formou menších obecných prác sa k 1. augustu 2018 podieľa 14 aktivačných pracovníkov.

Obec má dlhoročnú tradíciu využívania aktivačných prác a programov. Okrem bežných činností sa dlhodo- bo nezamestnaní podieľajú na starostlivosti o hospodárske zvieratá ako sú kravy a ovce. V roku 2016 obec realizovala projekt „Nový život“. V rámci projektu vybraní občania absolvovali motivačný kurz a na základe výsledkov kurzu boli ďalej odporúčaní na absolvovanie kurzu zameraného na oblasť poľnohospodárskej výroby.

Po skončení projektu obec založila obecný podnik Vítkovské služby, s.r.o. Aktivační pracovníci pracujúci v spomínanom podniku obhospodarujú statok, rúbu drevo či nosia vodu pre zvieratá. Momentálne sa uchádzači o zamestnanie starajú o približne 21 kusov hovädzieho dobytku, býka, 10 kôz a 25 oviec. V budúcnosti má obec v pláne vysadiť zemiaky, o ktoré sa tiež budú starať aktivační pracovníci. Obec založením spoločnosti sledovala najmä trvalé zamestnávanie rómskych obyvateľov. Je predpoklad, že v budúcnosti bude spoločnosť zamestnávať Rómov už so získanými zručnosťami na základe vlastných zdrojov.

Obec profituje z tejto formy aktivačnej práce na niekoľkých úrovniach. V prvom rade začleňuje marginalizovanú rómsku komunitu do spoločnosti, a zároveň zvyšuje zamestnateľnosť Rómov v rámci jej územia. V druhom rade Vítkovce stále zväčšujú počet dobytku, čím sa podporuje lokálna poľnohospodárska výroba. Zvieratá sú chované hlavne na mäso a obec sa vyjadřila, že v budúcnosti sa budú konať rôzne zabíjačky a zároveň sa mäsové výrobky plánujú predávať. Cieľom obce je, aby boli Vítkovce v blízkej budúcnosti sebestačné.

Král: Cesta k trvalému zamestnaniu

Zdroj: archív TASR

Obec Král leží v juhovýchodnej časti Rimavskej kotliny v okrese Rimavská Sobota. Podiel rómskych komunít v obci je podľa Atlasu rómskych komunít 39%. Aktivačná činnosť sa vykonáva formou menších obecných služieb a dobrovoľníckej činnosti. V obci je k 1. augustu 2018 približne 85 aktivačných pracovníkov. V minulosti pôsobilo v obci Král až takmer 150 aktivačných pracovníkov, ale v súčasnosti je toto číslo oveľa menšie hlavne z dôvodu úspechu aktivačnej činnosti.

Obec Král má bohaté skúsenosti s inovatívnym využívaním nástrojov aktivačnej práce. V minulosti sa v rámci aktivačných prác v obci vyrábali dlažobné kamene pre vlastnú potrebu na rekonštrukcii verejných priestranstiev. Ide o jednoduché betónové dlažobné formáty s rozmerom 50x50 cm. Túto prácu vykonávali dvaja aktivační pracovníci, dva dni v týždni. Obec využíva dlažobné kocky, ktoré vytvorili aktivační pracovníci v minulosti, na opravu chodníkov a zveladenie verejných priestranstiev ako takých. Aktivační pracovníci si zdokonaľovali manuálne zručnosti, čo im pomohlo pri zaradení sa do aktívneho trhu práce.

Zaujímavým je aj využívanie aktivačnej činnosti na výpomoc v miestnej materskej škole. Aktivační pracovníci väčšinou pomáhajú v kuchyni. 2 pracovníčky pôsobia ako šičky. V rámci aktivačnej činnosti šijú šaty pre deti v materskej škôlke, ktoré detičky potom nosia pri rôznych slávnostiach.

V súčasnosti sa aktivačná práca využíva aj na udržiavanie poriadku v obci. Zručnejší uchádzači o zamestnanie vykonávajú rôzne murárske, tesárske či stavbárske práce, niektorí i zvaračské práce. Bývalí uchádzači o zamestnanie sú v súčasnosti zamestnaní hlavne v strojárskom priemysle či vykonávajú rôzne pomocné práce.

Práca v prospech miestnej komunity

Obec má na starosti široké spektrum zodpovedností. V prípade marginalizovaných komunit sú obzvlášť dôležité dve oblasti zodpovednosti: školstvo a pomocné profesie.

Pomocné profesie: V oblasti integračných politík sa pod pojmom pomocné profesie rozumejú tie terénne služby, ktoré majú za úlohu pomáhať ľuďom z MRK. V užšom pochopení ide o sociálne služby krízovej intervencie (terénna sociálna práca, komunitné centrá), v širšom pochopení aj o ďalšie terénne servisy (zdravotní osvetári, asistenti v škôlke a škole, občianske hliadky a pod.).

Pomocné profesie tvoria základ k úspechu v oblasti integrácie. Ak chýbajú, alebo sú nesprávne vykonané, obec stráca svoje oči, uši aj ruky priamo v komunite, a práca s MRK sa stane oveľa ťažšia alebo priam nemožná. Pomocné profesie sú v tomto období podporené najmä prostredníctvom zdrojov EŠIF.

Školstvo má silný dlhodobý efekt na rozvoj MRK, investícia do neho je práve preto kľúčová. Naopak, jeho zanedbanie spôsobuje takmer neodstrániteľné poruchy.

Aktivačná činnosť, ak je správne nastavená, môže byť synergická s výkonom kompetencií obce v týchto oblastiach. Vie doplniť – ale určite nie nahradiť – pomocné profesie, alebo pripraviť pracovníkov na výkon týchto prác v budúcnosti. Väčšina pomocných profesií má gradovanú stupnicu kvalifikačných predpokladov – do istých pozícií (napr. MOPS, zdravotný osvetár) sa dá nastúpiť už s dokončenou povinnou školskou dochádzkou. Iné (napr. asistenti v komunitnom centre) majú predpoklad ukončeného nižšieho stredného vzdelávania. Tieto pozície môžu byť v dosahu aktivačných pracovníkov.

Zároveň je veľmi priaznivé, ak vieme priamo angažovať členov MRK vo výkone integračných opatrení. Ak vieme doceliť, že škola, škôlka či komunitné centrum nefunguje izolovane ako „nerómska“ inštitúcia, tak máme väčší predpoklad na ich úspešnú činnosť. Prítomnosť pomocnej pracovnej sily vo forme aktivačného pracovníka vie do istej miery preklenúť aj túto izoláciu.

Kameňany: Občianske hliadky

Zdroj: archív TASR

Kameňany sa nachádzajú v revúckom okrese a podiel Rómov v obci je cez 73%. K 1. augustu 2018 sa na aktivačných prácach, ktoré majú formu menších obecných služieb, podieľalo 80 ľudí. Obec má dlhodobé pozitívne skúsenosti s nástrojmi aktivačných opatrení.

Obec vytvorila už v roku 2010 občianske hliadky, čo bolo ešte pred prvým dopytovo-orientovaným projektom rómskych občianskych hliadok. Prvé tri skupiny hliadok po troch aktivačných pracovníkoch boli zriadené ako odozva na časté prípady otravnej kriminality v Kameňanoch. Po vytvorení hliadok sa situácia v oblasti páchania kriminality výrazne zlepšila. Tieto hliadky operovali najprv výlučne v noci. V súčasnosti hliadky fungujú aj počas dňa, a starajú sa o to, aby školopovinné deti a mládež dorazili bezpečne a načas do školy.

V súčasnosti obec využíva aktivačnú činnosť na odhrňovanie snehu, upratovanie, kosenie či menšie murárske a stavebné práce. V rámci mestských obecných služieb niekoľko aktivačných pracovníkov vykonáva pomocné služby rodinám, ktoré majú ťažko chorého, či imobilného člena domácnosti. Obec prideluje týchto pracovníkov aj na základe rodinných väzieb na rodinu (pracovníci, ktorých rodina osobne pozná). V rámci tejto činnosti chodia aktivační pracovníci na nákupy, pomáhajú s domácnosťou či prinesú a spracujú palivové drevo na zimu.

Mnoho nezamestnaných v obci sa zúčastňuje rôznych kurzov poskytovaných úradom práce. Starosta obce uviedol ako príklad kurz opatrovníctva a kurz zväračských prác. Kurzy považuje za úspešné a mnoho žien z obce si po absolvovaní opatrovníckeho kurzu našlo prácu v Rakúsku.

Čičava: Pomocné profesie

Zdroj: archív Zdravé komunity

Obec Čičava sa nachádza v okrese Vranov nad Topľou. Podiel obyvateľov rómskeho pôvodu je skoro 65%. V Čičave majú k 1. augustu zamestnaných 138 ľudí formou menších obecných služieb a dobrovoľníckej činnosti.

Obec Čičava využíva aktivačných pracovníkov na rôzne činnosti. Časť uchádzačov o zamestnanie pomáha s osvetou a prevenciou zdravia. Nabádajú občanov Čičavy k očkovaniu a zároveň ich informujú o starostlivosti o ich vlastné zdravie. Obec registruje oveľa viac zaočkovaných obyvateľov a aj všeobecné zdravie jednotlivcov sa posilňuje, takže Čičava výrazne profituje zo zdravotníckej osvetvy vykonávanej uchádzačmi o zamestnanie.

V obci fungujú terénni sociálni pracovníci a zdravotní osvetár, ktorí sú financovaní z eurofondových projektov. Aktivační pracovníci tak dopĺňajú ich prácu, supľujú ich činnosť a rozširujú pôsobnosť týchto programov. Aktivační pracovníci pomáhajú Rómom aj s vysporiadaním majetku či administratívou pri uplatňovaní inštitútu osobného bankrotu. Podobne pomáhajú s vyplňaním rôznych žiadostí a formulárov, čo im zjednodušuje úradný styk.

Čičava momentálne nie je zapojená do projektu Miestnych občianskych poriadkových služieb, ale na bezpečnosť v obci dohliadajú hliadky, ktoré sú vytvorené z aktivačných pracovníkov.

Poltár: Výpomoc v komunitnom centre

Zdroj: archív ÚSVRK

Poltár je okresné mesto, ktoré sa nachádza na strednom Slovensku. Podiel rómskeho obyvateľstva v meste je cez 10%. K 1. augustu 2018 má mesto k dispozícii 51 aktivačných pracovníkov. Aktivačná činnosť má v Poltári formu menších obecných prác a dobrovoľníckej činnosti.

Mesto má k dispozícii niekoľko uchádzačov o zamestnanie, ktorí ako asistenti počas školského roku vypomáhajú ako dozor pri doprave žiakov z a do základnej školy. Jeden aktivačný pracovník pravidelne stojí na priechode pre chodcov pred základnou školou a dáva pozor, aby sa žiaci v bezpečí dostali cez frekventovanú komunikáciu. Mestu takýmto spôsobom uchádzači o zamestnanie pomáhajú udržať poriadok a bezpečnosť detí. Ďalší dvaja aktivační pracovníci vypomáhajú v komunitnom centre (KC), kde doplňujú činnosť kvalifikovaných pracovníkov KC. Samotné centrum sa sústreďí najmä na aktivity s deťmi.

Mesto Poltár sa rozhodlo založiť si mestský podnik, ktorý sa zaoberá výrobou zámkovej dlažby, dlažbových kameňov či ekologického paliva. Obecný podnik zamestnáva niekoľko aktivačných pracovníkov, ktorí pomáhajú vo výrobnom procese. Zvyšní uchádzači o zamestnanie vypomáhajú v letných mesiacoch pri prevádzke mestského kúpaliska, starajú sa o mestské parky a natierajú v nich lavičky a detské preliezačky. Pracovníci v mestskom podniku sa učia narábať s nástrojmi a zároveň sú oboznámení s výrobným procesom ekologického paliva a rôznych druhov dlažieb. Vyrobené dlažby obec využíva na rekonštrukciu chodníkov. Takto sa zrekonštruovali chodníky už na tretine územia mesta.

Muránska Dlhá Lúka: Výpomoc v škole

Zdroj: archív TASR

Obec Muránska Dlhá Lúka sa nachádza v okrese Revúca. V obci sa podľa Atlasu rómskych komunít je takmer 42% obyvateľov rómskeho pôvodu. Na aktivačných prácach sa k 1. augustu 2018 zúčastňuje v rámci menších obecných služieb približne 37 osôb, pričom priamo cez úrad práce zamestnaných ďalších 17 osôb.

Uchádzači o zamestnanie sa v Muránskej Dlhej Lúke podieľajú na niekoľkých činnostiach. Obec v rámci aktivačných prác zaradila pracovníkov ako výpomoc v škole. Aktivační pracovníci pomáhajú počas výdaja stravy pre žiakov či robia dozor na chodbách počas prestávok. Uchádzači o zamestnanie navyše učia deti používať príbor alebo nabádajú deti k základnej hygiene. Niektorí sa podieľajú na úprave okolitého prostredia škôlky a školského dvora.

Aktivační pracovníci si prácou v školách medzi deťmi zdokonaľujú osobnostné zručnosti. Súčasne si zvykajú na pracovnú dennú rutinu, čo je výhodou aj pri hľadaní stabilnej a dlhodobej práce. Svojou prácou vedú deti k základným hygienickým návykom. Zároveň aktivační pracovníci vykonávajúci dozor v školách a zabezpečujú bezpečnosť žiakov počas školských hodín.

Aktivační pracovníci v Muránskej Dlhej Lúke vykonávajú aj rôzne manuálne činnosti. Podieľajú sa na drobných opravách obecných budov či vykonávajú menšie murárske práce. Ako vzorový príklad je aj svojpomocná výroba zámkovej dlažby, oplatenia či betónových tvárnic a obrubníkov, ktoré používajú na rekonštrukciu chodníkov a zveľaďovanie obce. Aktivační pracovníci potom zveľaďujú obec a okolie edukačných zariadení použitím svojpomocne vyrobenej zámkovej dlažby.

Abovce: Asistencia v škole

Zdroj: archív TASR

V rimavskosobotskom okrese sa nachádza obec Abovce, kde podľa Atlasu rómskych komunít Rómovia tvoria vyše 50% podiel zo všetkých 614 občanov. V Abovciach má aktivačná práca formu menších obecných prác a dobrovoľníckej činnosti. K 1. augustu 2018 má obec 66 aktivačných pracovníkov.

V obci využívajú aktivačných pracovníkov v škole a predškolskom zariadení. Uchádzači o zamestnanie robia hlavne dozor počas dopravy žiakov do školy a následne dozor priamo v priestoroch školy a materskej školy. Aktivační pracovníci prídu ráno po deti, odprevadia ich do školy a popoludní ich odvedú domov. Uchádzači o zamestnanie vykonávajúci túto činnosť a robia dozor žiakom (aby napríklad nefajčili). Jedna aktivačná pracovníčka vykonáva prácu asistenta učiteľa v oboch edukačných zariadeniach.

Prítomnosť aktivačnej pracovníčky na vyučovacom procese je podľa obce veľmi dôležitá. Zapájajú sa do bežného chodu školy a pomáhajú samostatným učiteľom počas vyučovania. Pomáhajú tak učiteľom i vychovávateľom. Výsledkom sú zlepšené študijné výsledky rómskych detí v škole, čo im neskôr môže uľahčiť cestu na aktívny trh práce. Podobne, rodičia majú viac času na hľadanie si práce, keďže nemusia nosiť deti do školy a majú taktiež istotu, že dieťa sa v škole nachádza a je o neho postarané.

Viac ako 15 aktivačných pracovníkov vykonáva stavebné a rekonštrukčné práce v rámci Abovciac. Uchádzači o zamestnanie opravujú verejné budovy v obci. Okrem toho sa podieľajú aj na rekonštrukcii infraštruktúry intravilánu obce. V letných mesiacoch natierajú detské ihrisko v obci.

Uchádzači o zamestnanie si podľa obce po skončení aktivačnej činnosti nájdu trvalé zamestnanie oveľa ľahšie. Častým zamestnávateľom ľudí z obci je firma Bosch, ktorá má závod v maďarskom Miškovci. Niekoľkokrát ročne chodia zástupcovia závodu do Abovciac, aby robili školenie na obecnom úrade. Zúčastňujú sa ho aj nezamestnaní z okolitých obcí a viac ako 20 bývalých aktivačných pracovníkov z Abovciac si našlo trvalú prácu práve v tomto závode.

Vytváranie hodnoty

Častým sprievodným javom dezintegrácie obcí je nezáujem občanov o ľudí z iných skupín, ako je ich vlastná, a rezignácia na zapojenie sa do chodu obce, do vecí verejných. Pritom obce tvoria najmä ľudia, nielen budované, fyzické prostredie. Strata spolupatričnosti a spolupráce v obci spôsobuje marazmus a napätie medzi skupinami, nehovoriac o „vybývaní“ budovaného prostredia.

Šikovní starostovia a primátori nám ukazujú, že aj proti tomuto nepriaznivému vývoju sa dá zabojovať využívaním aktívnej činnosti. Možností je niekoľko, od banálnych projektov skrášľovania obce, cez odstránenie skládok odpadu, až po ochranu kultúrneho dedičstva. Všetky tieto aktivity spája fakt, že sú verejnoprospešné.

Verejnoprospešné práce si na Slovensku viacerí pamätajú ako „predchodcu“ aktívnych činností. Pritom v širšej definícii – „spoločensky prospešná služba“ – môžu znamenať prácu v prospech komunity alebo širšej verejnosti. Takáto činnosť môže zahŕňať sociálnu a zdravotnú starostlivosť, ochranu a rozvoj hodnôt, ochranu životného prostredia, regionálny rozvoj a ďalšie.

Aktívna činnosť, ak vie takýmto spôsobom vytvárať alebo zachovať hodnotu, stáva sa veľmi silným nástrojom v prospech rozvoja miestnej komunity. Namiesto administratívnej úlohy je nástrojom a šancou na vylepšenie životných podmienok v obci alebo meste.

Bôrka: Rekonštrukcia obce

Zdroj: archív obce Bôrka

Obec Bôrka sa nachádza v okrese Rožňava, vtiesnená do doliny potoka Čermošňa. Podiel Rómov v obci je podľa Atlasu rómskych komunit až 71%. Žijú prevažne v troch koncentráciách na okrajoch obce. V obci bolo k 1. augustu 2018 95 aktivačných pracovníkov. Aktivačná činnosť v Bôrke má formu menších obecných služieb a dobrovoľníckej činnosti. Obec je navyše zapojená do projektov ústredia práce „Šanca pre mladých“ a „Praxou k zamestnaniu“.

Aktivační pracovníci v obci Bôrka vykonávajú rôzne činnosti. Časť uchádzačov o zamestnanie sa podieľa na rekonštrukčných a stavbárskych činnostiach. Takto aktivační pracovníci zrekonštruovali miestnosti obecného úradu či vykonávali pomocné stavebné práce pri rekonštrukcii materskej škôlky. Pracovníci pomáhali pri pokladaní zámkovej dlažby na ihrisku MŠ i pri nanášaní stierky na budovu. Okrem iného, obec spolu s uchádzačmi o zamestnanie opravila zhruba 2 km úsek protipožiarneho vodovodu a aktivační pracovníci sa spolupodieľajú na rekonštrukcii a oprave pozemných komunikácií. Uchádzači sa momentálne podieľajú na oprave vodovodu s pitnou vodou, či na stavbe schodov, ktoré majú uľahčiť prístup k miestnemu potoku.

Aktivační pracovníci pripravujú aj palivové drevo, ktoré sa využíva v obci v zimnom vykurovacom období. Podieľajú sa na jeho výrube aj zbere. Takýmto systémom obec úspešne reguluje a kontroluje výrub lesa a zabezpečuje prístup k palivovému drevu pre všetkých obyvateľov obce. Zaujímavým je aj využívanie práce uchádzačov o zamestnanie pri starostlivosti o bezpečnosť detí. Niekoľkí pracovníci sú počas školského roka umiestnení pri autobusovej zastávke, kde dávajú pozor na čistotu a hlavne bezpečnosť detí dochádzajúcich do najbližšej školy.

Obec si prácu aktivačných pracovníkov chváli a poukazuje na pozitívny prínos pre obec. Prostredníctvom aktivačnej práce si uchádzači zlepšujú finančnú situáciu, získavajú potrebné zručnosti na zaradenie do aktívneho trhu práce. Mnohí z nich tak neskôr dochádzajú za prácou do Košíc, či vyhľadávajú sezónne práce v okolitých obciach.

Pašková: „Starajú sa o všetko“

Zdroj: archív obce Pašková

V rožňavskom okrese sa nachádza obec Pašková s takmer 75% podielom Rómov. Ide o malú obec s menej ako 350 obyvateľmi pod masívmi Slovenského krasu. V obci je k 1. augustu 2018 zamestnaných 49 aktivačných pracovníkov, a úrad práce priamo zamestnáva ďalších 5 občanov. Aktivačná práca v Paškovej má formu menších obecných služieb.

Aktivačná činnosť v Paškovej je veľmi rôznorodá. Podľa slov starostu obce, aktivační pracovníci sa starajú v obci „o všetko“. Základnou činnosťou je udržiavanie poriadku na uliciach a verejných priestranstvách. Niektorí uchádzači o zamestnanie vykonávajú aj murárske, vodárske či stavebné práce. Obec využíva aktivačných pracovníkov na maliarske práce. V teplejších mesiacoch sa aktivační pracovníci podieľajú aj na ťažbe dreva v obecných lesoch. Drevo po tom znášajú do obce na obecnom aute, a kontrolujú tak prípravu palivového dreva na zimné obdobie.

Obec Pašková si nevie vynachváliť prácu aktivačných pracovníkov. Starosta obce potvrdil, že si obec na drobné opravy a rekonštrukcie nemusí volať súkromné firmy, ale využíva na to aktivačných pracovníkov, ktorí takto nadobúdajú potrebné zručnosti pre ich zaradenie sa na aktívny trh práce. Pašková navyše zásobuje obyvateľov obce drevom na zimu, ktoré taktiež ťažia aktivační pracovníci.

Pre uchádzačov o zamestnanie v Paškovej je aktivačná práca dôležitým krokom pri hľadaní si dlhodobej práce. Len v roku 2018 si takmer 30 aktivačných pracovníkov našlo stále zamestnanie ešte pred tým, ako skončila aktivačná činnosť. Väčšina z nich začala pracovať v Českej republike v zlievarňach alebo v iných okolitých firmách. Firmy častokrát oslovujú starostu Paškovej o odporúčanie zamestnancov. Na základe výsledkov aktivačnej činnosti potom obec posunie niekoľkých kandidátov, z ktorých si potom daná firma vyberie.

Markušovce: Práca pod hradom

Zdroj: archív obec Markušovce

Obec Markušovce sa nachádza v okrese Spišská Nová Ves. V tejto obci s bohatou históriou a 4 tisíc súčasnými obyvateľmi je podľa Atlasu rómskych komunít podiel Rómov takmer 60%. K 1. júnu 2018 mala obec zaregistrovaných 130 aktívnych pracovníkov. Aktívna činnosť v Markušovciach má formu menších obecných služieb. Markušovce sú navyše zapojené do Národného projektu „Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva“, kde je zamestnaných 22 ľudí.

Aktívni pracovníci v Markušovciach sú zaraďovaní do činností, ktoré sa týkajú najmä čistoty verejných priestranstiev. Obec uchádzačov o zamestnanie rozdeľuje do skupín na základe ich možností, zručností a zároveň na základe toho, čo dotčení nezamestnaní vykonávali v minulosti. Markušovce tak získavajú individuálnu tvorbu napríklad pri údržbe okrasných plôch a kvetín, starostlivosti o kultúrne pamiatky či podobné aktivity. Pri týchto činnostiach sa často prejavujú aj špecifické individuálne schopnosti aktívnych pracovníkov, ktoré sa obec snaží ďalej rozvíjať formou kvetinárstva, murárskych prác, stavebných prác a podobne.

Uchádzači o zamestnanie, ktorí sú zapojení do Národného projektu „Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva“, sa podieľajú aj na oprave Markušovského hradu. Títo pracovníci vykonávajú hlavne sanačné práce či pomáhajú s archeologickými vykopávkami. Starostlivosť o kultúrne pamiatky vykonávajú aj pracovníci zapojení do Národného projektu „Šanca na zamestnanie“.

Podľa slov starostu, špecifické zručnosti, ktoré sa prejavujú počas aktívnych prác, pomáhajú pri odporúčaní daných uchádzačov o zamestnanie pre budúcich zamestnávateľov. Aktívni pracovníci sa tak jednoduchšie uplatnia v nových zamestnaniach. Obec či niektorá z jej partnerských organizácií, v niektorých prípadoch zamestná týchto pracovníkov aj na dlhodobý pracovný pomer. Rómovia v Markušovciach si zvyšujú aktívnu činnosť finančnú gramotnosť, čo jednak prosperuje samotným uchádzačom o zamestnanie, a zároveň s tým súvisí aj zvýšený výber poplatkov a daní do príjmov obce. Uchádzači o zamestnanie nadobúdajú osobnostné, ale aj manuálne zručnosti, čo im zjednodušuje cestu na aktívny trh práce.

Jelšava: Záchrana kultúrneho dedičstva

Zdroj: archív mesto Jelšava

Jelšava sa nachádza v okrese Revúca. V meste žije podľa Atlasu rómskych komunit z roku 2013 približne 40 % príslušníkov rómskych komunit v najrôznejších životných podmienkach. Aktivačná činnosť v Jelšave má dlhoročnú tradíciu a má formu menších obecných prác či dobrovoľníckej činnosti. Do aktivačných prác sa v meste zapája približne 200 uchádzačov o zamestnanie. Ďalších 15 uchádzačov o zamestnanie je zapojených v Národnom projekte „Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva“.

Aktivačná činnosť sa v Jelšave využíva aj formou dobrovoľníckej činnosti. Mnohí aktivační pracovníci pomáhajú v mestskom múzeu Jelšava či v komunitnom centre. Vykonávajú aj údržbu verejných priestranstiev v meste či udržiavanie poriadku v niektorých budovách.

15 uchádzačov o zamestnanie je však zapojených v Národnom projekte v pôsobnosti Ministerstva kultúry v spolupráci s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny. V rámci tohto projektu pomáhajú obnoviť kultúrnu pamiatku Kaštieľ Coburgovcov. Podporujú tak turistický ruch a kultúrne vyžitie v meste, pričom nadobúdajú potrebné zručnosti na to, aby sa neskôr mohli zaradiť na aktívny trh práce. Tak isto, niekoľkí aktivační pracovníci sa podieľajú na rekonštrukčných prácach na budove denného stacionára a taktiež na budove mestského úradu.

Iní zas robia dozor na prechodoch pre chodcov a na autobusových zastávkach. Táto činnosť sa vykonáva hlavne v čase, keď žiaci idú do alebo zo školy. Niektorí uchádzači o zamestnanie sú lokalizovaní priamo pri škole, kde dávajú pozor na bezpečnosť okolo areálu školy, a zároveň kontrolujú, či sa deti počas vyučovania nenachádzajú mimo priestorov školy. V prípade, že dieťa nepríde do školy, aktivační pracovníci navštívia rodinu, aby skontrolovali, či je dieťa v poriadku a obmedzili výskyt záškoláctva v meste. Takýmto spôsobom výrazne poklesli prípady záškoláctva v Jelšave. Túto činnosť aktivační pracovníci vykonávajú v súčinnosti s členmi Miestnych občianskych poriadkových služieb.

Drnava: Štôľňa Dionýz

Zdroj: archív obec Drnava

Obec Drnava sa nachádza v rožňavskom okrese. Podľa Atlasu rómskych komunit je v obci podiel Rómov okolo 27%. V obci je k 1. augustu registrovaných 17 aktivačných pracovníkov. Aktivačná činnosť tu má formu menších obecných služieb.

V obci je aktivačná práca využívaná aj na väčšie a tvorivejšie projekty. Príkladom je výstavba a úprava oddychovej zóny a relaxačnej zóny pri Štôľni Dionýz, pred bývalou baňou, kde sa kedysi ťažilo železo. Realizácia tohto projektu prebiehala v niekoľkých etapách. Najprv aktivační pracovníci pomáhali vyčistiť vodnú nádrž a jej okolie. Neskôr spravili chodník okolo nádrže, osadili lavičky a lavice. V ďalšej etape sa postavil altánok s ohniskom. Aktivační pracovníci tak dopomohli k vytvoreniu oddychovej a relaxačnej zóny pri Štôľni Dionýz v obci Drnava. Túto zónu v súčasnosti využívajú rodiny a občania Drnavy. Obyvatelia tam často trávia svoj voľný čas pri opekačke alebo varení gulášu.

Aktivačné práce v obci sa využívajú na práce pri údržbe verejného priestranstva a verejnej zelene, pomocné murárske práce, pomocné maliarske a natieračské práce, čistenie jarkov, rigolov a potoka. Nedávno aktivační pracovníci oplotili športový komplex a pripravili plochu na asfaltovanie. Uchádzači o zamestnanie získavajú dostatočné manuálne zručnosti, ktoré vedia využiť pri hľadaní si trvalého zamestnania alebo pri zveľaďovaní vlastných príbytkov. Pozitívnym prínosom je aj to, že uchádzači o zamestnanie, ktorí absolvujú aktivačnú činnosť, si dávajú oveľa väčší pozor na čistotu v obci a v okolí ich domov.

Spišská Nová Ves: Likvidácia skládky odpadu

Zdroj: archív mesto Spišská Nová Ves

Spišská Nová Ves je okresné mesto na severovýchode Slovenska. Z niečo cez 36 000 obyvateľov v meste je podľa Atlasu rómskych komunít okolo 6% Rómov. Na aktívnej činnosti sa k 1. augustu 2018 podieľa 44 uchádzačov o zamestnanie. Aktívna práca v Spišskej Novej Vsi má formu menších obecných služieb.

Mesto každoročne zápasí s nelegálnymi skládkami, ktoré sa nachádzajú hlavne v rómskej osade Viľčurňa. Na podnet terénnych sociálnych pracovníkov tento rok mesto oslovilo samotných obyvateľov lokality a dohodli sa s nimi, že tento odpad budú brigádnicky odstraňovať sami. V spolupráci s úradom práce boli do týchto prác priradení aj uchádzači o zamestnanie v rámci aktívnej činnosti.

Odstraňovanie smetí však nie je jediná aktivita, ktorá sa v osade vykonáva. S obyvateľmi bytoviek sa mesto Spišská Nová Ves dohodlo, že každá rodina prispeje symbolickým príspevkom na rekonštrukciu spoločných priestorov, a to konkrétne na vymalovanie spoločných priestorov alebo náter schodišťa. Poriadok v okolí rómskych bytoviek a domov si obyvatelia zabezpečujú sami. Mestská polícia zriadila občianske hliadky, ktoré dozerajú na bezpečnosť vo Viľčurni. Momentálne sú do týchto hliadok zapojení dvaja Rómovia, ktorí si podľa slov obce svedomito plnia svoju prácu.

Mesto pri odstraňovaní odpadkov poskytlo náradie a hradilo odvoz kontajnerov. Aj napriek týmto výdavkom, Spišská Nová Ves ušetrila niekoľko tisíc eur oproti minulým rokom, keď odpad likvidovali pomocou mechanizmov. Aktívni pracovníci a ľudia z marginalizovanej skupiny sa takto starajú o poriadok v mestskej časti Viľčurňa a zároveň sa spolupodieľajú na rekonštrukcii spoločných priestorov. Uchádzači o zamestnanie sa učia zodpovednosti, čo im v budúcnosti môže uľahčiť cestu na aktívny trh práce. Niektorí aktívni pracovníci si už počas aktívnej činnosti našli alebo im bolo ponúknuté trvalé zamestnanie.

Dobrá prax aktivačnej práce

Vydalo:

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity,
Ministerstvo vnútra SR
Pribinova 2
812 72 Bratislava

Autor:

Ábel Ravasz a kolektív autorov ÚSVRK

Odborná spolupráca:

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Náklad:

200 kusov

Vydanie:

Prvé

ISBN:

978 - 80 - 89051 - 22 - 9

EAN:

9788089051229

ÚRAD
SPLNOMOCNENCA VLÁDY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PRE RÓMSKE KOMUNITY